

Letna naročnina listu: --
 1 leto . . . K 10--
 3 leta 5--
 6 let 250
 mesečno 1--
 Zunanji Avstrije: ---
 1 leto 15--
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 v.
 od 6 redne petitvrate: pri
 večkratnih oznanilih velja
 --- popust ---
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravljalstvo: Maribor
 Brodovška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Delegacije.

Od leta 1913 že niso več zborovale delegacije. Edini parlamentarni forum za skupne zadeve avstro-ogrške monarhije ni deloval dolga štiri leta. Dokaz, koliko je vreden dualistični ustroj države. Sedaj se je ta forum zopet odprl. Ogrji so takoj porabili priliko, da zavarujejo svoje dualistične privilegije proti vsepovski se uveljavljajočemu načelu o samoodločbi narodov. To načelo se madžarski državni modrosti, katera nemadžarskim narodom, ki so v večini v državi, priznava samo toliko poslancev, da jih moreš sešteti na prste obeh rok, dozdeva kot veleizdaja. Tako je izpovedal sam madžarski mogotec grof Tisza. Madžarom bodo kajpada sekundirali Nemci avstrijske državne polovice, ki jih tudi po letu spreletava mrz, ko slišijo to strašno besedo, ki tvori glavno točko ruske mirovne ponudbe.

Pod vtisom te ponudbe so se delegacije začele. Iz njenega vidika je bil sestavljen govor našega zunanjega ministra grofa Czernina. In ker se je tudi presojal s tega stališča, ni vzbudil nobenega zanimanja. Zakaj o poteku in uspehu pogajanj z boljševiško rusko vlado ni ničesar povedal. Kar pa je povedal o zgodovini svetovne vojne, je tako splošno in znano, da bi bil vsak, ki bere časnike, povedal isto, kar je povedal Czernin. Njegova označba mirovnega cilja je tudi trpela na tistem »prerušenju«, kojega žrtev je postal mirovni oklic ruske boljševiške vlade.

Vojni minister pl. Stöger Steiner je v svojem govoru v vojnem odseku povedal mnogotere zanimive podrobnosti, zlasti kar se dostaje raznovrstne statistike. Oproščenih je eden in pol milijona; razmerje med aktivnimi in rezervnimi častniki je 1:4; od ranjenih se more 85% zopet porabiti za vojaško službo, 10% za normalno pridobitno službo, 5% pa ostane invalidnih; število vjetnikov znaša okoli 10.000 častnikov in 1 1/3 milijona moštva. Pogrešamo v tej statistiki število tistih, ki so padli in umrli vsled vojne in kako se to število porazdeljuje med avstro-ogrške narode. Če bi nam bil g. Stöger Steiner povedal te številke, bi bil povedal ono točko, v kateri Slovani, zlasti še Jugoslovani odločno in odlično prednjačimo pred vobidelnima avstro-ogrskima narodoma. Tudi to bi bilo zanimivo, če bi nam bil vojni minister povedal, kako se število oproščenih porazdeljuje med avstrijske narodnosti in med mesta in kraje na deželi. Tukaj pa bi nam bil vojni minister povedal tisto točko, v kateri Slovani ne prednjačimo pred Nemci in Madžari in kmet ne predjači pred meščanom.

V naslednjem poročilu o delegacijskem zasedanju.

V pondeljek, dne 3. decembra se je otvorilo na Dunaju zasedanje avstrijske in ogrske delegacije. Za predsednika avstrijske delegacije je bil izvoljen nemški krščanski socialni prelat Hauser, za podpredsednika pa Poljak dr. Bilinsk; za predsednika ogrske delegacije je bil izvoljen grof Khuen-Hedervary.

Prelat Hauser se je v toplih besedah spomnil rajnega cesarja Franca Jožefa in sedanjega cesarja Karla, ki si neumorno prizadeva celiti rane, katere seka ta grozna vojska, in ki si prizadeva, da bi se čimprej skienil trajen in časten mir.

Vlada je predložila delegacijam proračun za leta 1914, 1915 in 1916. Iz tega proračuna posamemo, da je avstro-ogrška monarhija izdala v

teh letih na samo vojnih stroških za armado in mornarico čez 43 milijard K, za leto 1917—18 bo pa izdala 20 milijard K. Poslanci dr. Korošec, Stanek in Petrušjevič so stavili predlog, naj zunanji minister sporoči vladarju željo delegacije, da po svojih vladah da iz obeh zbornic, obeh državnih polovic izvoliti zastopnike za bodoča mirovna pogajanja in sicer: 12 Nemcev, 10 Madžarov, 10 Čehov, 7 Jugoslovanov, 5 Poljakov in Ukrajincev, 3 Rumune in 1 Italijana.

Te številke odgovarjajo številkam zadnjega ljudskega štetja. Delegat Stanek je v imenu čeških in jugoslovanskih delegatov stavil interpelacijo, zakaj je vlada v svoji izjavi o ruski ponudbi glede premirja zamolčala točko o »samoodločbi narodov«. Interpelacija slove tako le:

Interpelacija zavoljo ruske mirovne spemnice.

V seji avstrijske delegacije dne 3. decembra so podali delegati dr. Korošec, Stanek in Petrušjevič posebno interpelacijo na zunanjega ministra radi popačenja ruske cirkularne note z dne 28. novembra, in zavijanja pojma o pravici narodov do samoodločbe. Interpelacija pravi:

Dne 29. novembra 1917 je objavilo c. in kr. zunanje ministrstvo cirkularno noto sovjeta ljudskih komisarjev, datirano iz Carskega sela z dne 28. novembra ter odgovor avstro-ogrške vlade na to noto. V tem odgovoru se omenjajo smernice za mirovno pogodbo, ki se naj sklene, kakoršnih v cirkularni noti ni. Iz poročila c. in kr. zunanjega ministrstva na vrhovno armadno povelstvo v Badnu pa je jasno razvideti, da so govorice o samovoljnem popačenju cirkularne note povsem utemeljene. Iz poročila je razvidno, da je v objavljeni noti izpuščen prvi odstavek, ki pravi, da je nemška vlada pripravljena pričeti pogajanja za mir na podlagi načel ruske revolucije „brez aneksij in kontribucij in z garancijami za pravico narodov do samoodločbe.“ Ta načela veljajo torej tudi za Avstro-Ogrsko in se dotični pasus odgovora nanaša na nje. Nadalje je zamolčano, da se sovjet ljudskih komisarjev obrača tudi na delavske mase v Nemčiji in Avstro-Ogrski in da pričakuje mir le od boja revolucionarnih mas proti vsem imperialističnim nakanam. Konečno je bil pod pretvezo „prerušenja“ (Störung) zamolčan ves zadnji odstavek note, kjer se zahteva odgovor narodov ne v besedah — temveč v dejanjih.

Ministrstvo zunanjih zadev je pustilo slediti odgovoru avstro-ogrške vlade Rusiji, kakoršen je bil objavljen dne 29. novembra, izjavo ministrskega predsednika pred poslansko zbornico. Ta izjava se nahaja v globokem protislovju z omenjenim odgovorom. Medtem namreč, ko smatra grof Czernin ruske smernice kot pripravno podlago za pogajanja in si pridržuje le protipredloge, izjava ministrskega predsednika zahteva po garancijah za pravico narodne samoodločbe očitno odklanja implicite s tem, da smatra, da so d. ni vsi predpog. ji za narodno samoodločbo v obeh državah monar-

hije že v današnji ustavi. To se pravi: navzlic jasno izraženi volji vseh slovanskih narodov naj ostaneta dualizem in kronovinska ustava nedotaknjeni.

Vprašamo torej g. zunanjega ministra:

1. Kako hoče biti vlada odgovorna za zavodno in samovoljno okrajšano objavo tako svetovnozgodovinskega dokumenta, kakor je ruska nota od dne 28. novembra? Zakaj je izpuščeno baš mesto, ki govori o ruskih mirovnih pogojih, vsled katerih bi morali dati garancije za narodno samoodločbo?

2. Je bil dne 29. novembra objavljeni odgovor monarhije tudi dejansko v tej obliki Rusiji podan? Kajti, kako bi mogel drugače sovjet ljudskih komisarjev vsepovsod sporočiti, da je Avstro-Ogrska pristala na celotni mirovni program revolucije, torej tudi v zahtevi po garanciji za pravico narodne samoodločbe? Je-li bila torej izjava avstrijskega ministrskega predsednika v polni vsebini sporočena v Petrograd?

3. Kako more c. kr. zunanji minister trditi, da izjava avstrijskega ministrskega predsednika priznava pravico samoodločbe avstro-ogrskih narodov? Ne glede na to, je-li resnično demokratična volilna pravica v Avstriji, ko ima vendar močna slovanska večina v poslanski zbornici le manjšino, ker ima po 43.000 Nemcev en državnozbornski mandat, dočim pripade 55.000 Jugoslovanom, 60.000 Čehom, 105.000 Ukrajincem in n. pr. 120.000 koroškim Slovencem ravnotako tudi le eden in je zraven slovansko zastopstvo v gosposki zbornici komaj vredno omembe; ne glede na ogrske razmere, kjer ima 60 odst. Nemadžarov le 7 odst. poslanskih mandatov. Zato se nam zdi nazor, da naj iz nešteti narodnosti obstoječi državni zbor odloča o usodi poedinih narodnih enot, naravno logiko zanikuječe protislovje z ozirom na jasni program „samoodločbe narodov.“ In če je grof Hertling dne 29. novembra 1917 v nemškem državnem zboru definiral samoodločbo Poljakov, Litvincev in Kurlandcev na ta način, da si dajo ti narodi ono državno formo, ki odgovarja njihovim razmeram in smeri njihove kulture, če dovoljuje Seidlerjeva izjava tudi onstran ruske meje bivajočim narodom popolno svobodo v odločbi svoje državne bodočnosti, potem razvijajo centralne države same tako pojmovanje samoodločbenih pravic, ki so z onmi, ki naj se priznajo avstro-ogrskemu narodom, v diametralnem nasprotju. O usodi naroda in o njegovem državnem ustroju more po principu narodne samoodločbene pravice odločati le narodno zastopstvo samo. Naše tozadevne zahteve smo v deklaraciji od dne 30. maja 1917 in pozneje neštetokrat potom najpoklicanejših faktorjev v soglasnih izjavah korporacij, sestankov in časopisja jasno povedali in smo s tem precizirali naš samoodločbeni program. Veruje li c. kr. zunanji minister, da so zgoraj navedena samovoljna krajšanja, kakor tudi smislu nasprotna

zavijanja pojma o samoodločbi le v škodo državne časti?

4. Hočemo mir in zahtevamo odstranitev vsake zapreke njegove skorajšnje sklenitve, vendar čutimo, da morejo vsled zavestnih nejasnosti, po tajejanja in samovoljnega potvarjanja dokumentov povzročiti preko začetnih dozdevnih uspehov novo globoko segajoče nezadovoljstvo, nezaupanje in nove težkoče, za miru potrebne narode pa nova strašna razočaranja. Zahtevamo odkrito mirovno delo brez dvoumnosti in zahrbtnosti, da se mirovne ovire jasno pokažejo in da morejo vsi narodi delovati za njih odstranitev. Ne veruje li zunanji minister, da vsled neljube igre z idejo narodne samoodločbe le trga narode od miru? Je li c. kr. zunanji minister pripravljen odgovoriti na to vprašanje jasno in odkrito brez prikrivanja in zavijanja?

5. Je li gospod zunanji minister pripravljen, upoštevati globoko osebno nezaupanje, ki je izraz mišljenja večine prebivalstva monarhije?

Je li skupna vlada pripravljena, v smislu te volje odkrito povedati dejanske garancije za popolno izvedbo samoodločbene pravice narodov pri mirovnih pogajanjih?

Prestolni govor.

V torek ob 12. uri opoldne je cesar sprejel na dvoru avstrijsko delegacijo, malo poprej pa ogrsko. Po nagovoru predsednika Hauserja je imel cesar prestolni govor, v katerem se je spominjal cesarja Franca Jožefa, uspehov naših armad in požrtvovalnega sodelovanja prebivalstva v zaledju. Glede miru je izjavil, da je naša država pripravljena skleniti časten mir. Mi ne bomo stavili zahtev, ki bi bile neizpolnjive. Cesar se je spominjal v toplih besedah neprestanega prizadevanja sv. Očeta za spravo in mir med narodi. Glede Rusije je naša želja, da bi čimpreje zopet prišlo do prijateljskih razmer med nami in Rusijo. Meča, ki nam je bil s silo potisnjen v roke, ne damo poprej iz rok, dokler se naši sovražniki ne odrečejo načrtom, da bi nas razdelili in uničili. V lastni hiši hočemo ostati samostojni gospodarji. Cesar je še kratko omenil naše razmerje do Nemčije, Bolgarije in Turčije ter do nevtralcev.

Govor grofa Czernina.

V odseku za zunanje zadeve, ki je zboroval prvič v torek, dne 4. decembra, je podal zunanji minister grof Czernin svoj ekspozé. Razpravljal je o zgodovini vojske. Omenjal je zahrbtno postopanje Italije in Rumunije. Grčija je postala žrtev četverosporazumovih mahinacij, Albanijo, katero imamo večinoma zasedeno, skušamo pripraviti za zopetno samostojnost. Poljska se bliža svoji samostojnosti. Poljsko ljudstvo bo samo odločevalo o svoji državni prihodnosti. Amerika je v vojnem stanju z Nemčijo. Z nami še sicer Zedinjene Države ne stojijo v vojski, vendar so pretrgane diplomatske zveze med nami in Ameriko. Z ozirom na rusko mirovno pogodbo je izjavil grof Czernin, da je naša odkritosrčna želja, da bi zopet prišlo do nekdanjega prijateljskega razmerja med obema sosedoma. Minister se je v toplih besedah spominjal tudi Danske, Nizozemske, Norveške, Švedske in Švice, ki so še do sedaj ohranile svojo nevtralnost. Glede miru je izjavil, da je cilj avstro-ogrskih državnikov skleniti mir, ki bo ohranil svobodo, samostojnost in neomejeno teritorialno posestno stanje Avstro-Ogrske. Ne stremimo za nasilnimi pridobitvami ozemlja in nočemo nobenih gospodarskih nasilnosti, zahtevamo pa uspešne varščine za naš svobodni in neovirani razvoj v bodočnosti. Take varščine bi bile z gotovimi jamstvi opremljene pogodbe o sukcesivnem, istočasnem in vzajemnem razoroževanju, o prostosti morja in o mednarodnem obveznem razsodišču.

Govor vojnega ministra.

V vojnem odseku obeh delegacij je vojni minister pl. Stöger-Steiner podal sliko o stanju in razvoju naše armade tekom vojske. Minister na vaju, da se je vojni upravi posrečilo popraviti vse

pomanjkljivosti glede oboroževanja ob začetku vojske, pred vsem kar se tiče artilerije. Omenja veliko delo za armado v zaledju. Vojaščine oproščeni je v celi državi še vedno približno 1½ miliona mož. Število rezervnih častnikov se je do danes potrojilo. Ob začetku vojske je bilo razmerje aktivnih do rezervnih častnikov 2 : 3, sedaj pa je 1 : 4. Tekom vojske je prirastlo samo 3600 aktivnih častnikov in praporščakov, dočim znaša samo število rezervnih praporščakov 65.000 mož. Minister hvali delovanje sanitetnega osebja. Država ima 22.000 zdravnikov. Od teh je bilo aktivnih vojaških zdravnikov samo 2000. V vojni službo se je vpoklicalo 10.000 zdravnikov z vojaškimi šaržami in 2500 črnovojniških zdravnikov. Vojno službo opravlja nadalje 3000 civilnih lekarnarjev in 4500 enoletnih prostovoljcev-medicincev. Naši saniteti se imamo zahvaliti, da se tako uspešno preprečilo razširjanje raznih vojnih kužnih bolezni. Jetičnih vojnih oseb je sedaj 45.000, invalidov pa 200.000. Od vseh ranjencev se jih 85% porabi zopet za vojno službo, 10% jih je sposobnih za delo, le 5% je takih, ki so res invalidni. V bolnišnicah je zaposlenih 7000 sester in nad 15.000 strežnic. Minister slavi požrtvovalno delovanje vojne duhovščine. Vojna uprava vrlo skrbi tudi za vojne vjetnike, katerih je v državi 10.000 častnikov in 1½ miliona mož. Minister se zahvaljuje Danski, Švedski in Norveški za požrtvovalno sodelovanje pri tem, da se olajša usoda vojnih vjetnikov.

Obljudovalna politika.

Koncem oktobra t. l. se je vršil v Budapešti kongres za obljudovalno politiko, ki se je pred vsem pečal z vprašanjem, kako zadelati strašne vrzeli, ki so nastale v prebivalstvu vsled vojne. Posvetovanja so se udeležili ogrski ministri, državniki, zdravniki, narodni ekonomski in statistiki. Izračunali so, da je Ogrska izgubila od začetka vojne do oktobra t. l. okoli poldrugi milijon ljudi, ki se razdeli na padle na bojiščih, na umrle vojake po bolnišnicah in na civiliste, ki so pomrli vsled vojni povzročenih kužnih bolezni, legar, kolera, gripa itd. Še hujša kakor to število je izguba pri poročih: l. 1915 in 1916 je število porođov znatno padlo napram prejšnjim letom in v primeri s številom umrlih, da, pokazal se je v tem oziru občuten deficit.

Seveda od onega poldrugega milijona vojnih žrtev odpaše glavni del na nemadžarske narodnosti, zlasti na Slovake, Srbohrvate, Rusine in Romune, svoje madžarsko pleme so Ogrji kolikor mogoče štedili, vendar Madžare močno skrbi, kako nadomestiti izgube in dvigniti padlo število celokupnega prebivalstva.

Ta zadeva pa za nas Slovence ni nič manj važna kakor za Ogre, dasi se naša slovenska javnost za take „malenkosti“ prav nič ne briga. Brez pretiravanja lahko s popolno gotovostjo rečemo, da imamo v avstrijski polovici mi Slovenci razmeroma najhujše izgube na ljudeh, saj je tretji kor, v katerem so Slovenci, prebil najhujše bitke in si pridobil ime „železnega kora“; pridejo pa v poštev še čisto posebne okoliščine, o katerih se bo dalo govoriti šele po vojni, kratko smo pa nanje opozorili že v članku „Všenemški imperializem“ (št. 70). V gotovih krogih se že sedaj skušajo sploh utajiti naše žrtve, zato bo potrebno, da sami zbiramo statistični material izgub od župnije do župnije. Najbolj poklicano bi bilo za to akcijo naše „Zgodovinsko društvo“, ki bi se naj obrnilo na župnijske in županske urade, da dobimo celokupno število padlih in umrlih vojakov iz slovenskega dela Štajerske. Seveda bi naj tudi našlo odziv in podporo v tej velevažni zadevi.

Ogledati si pa treba tudi pripomočke, ki jih je nasvetoval budimpeštanski kongres, da se ž njimi kolikor toliko izlečijo vsekane rane. Poglejta nasvetovana sredstva so: Preosnova v porazdelitvi posesti in premoženja, varstvo mater, negovanje dojenčkov, denarne olajšave in podpore za obitelji z mnogoštevilnimi otroki.

Vse to se lepo bere, a dejanski ne bo to veliko izdalo; ozir se jemlje le na zunanjo, materialno stran. Prav je in potrebno, da se obitelj gmotno dvigne ter se ji omogoči in zagotovi prehrana potomstva, toda samo gmotni poboljšek ne bo nič izdal, če se obitelj tudi moralno ne dvigne. Vse modrovanje ne pomaga nič, le eno sredstvo je,

ki more nadomestiti strašne izgube: obitelji naj dajo narodu in državi številno in zdravo potomstvo. Otrokom dati vzgojo, pa jih zrediti in vzgojiti, to zahteva nemajhnih žrtev in tu ne pomagajo samo gmotna sredstva, ampak pred vsem moralna. V vsakdanjem življenju opazimo, da gmotno dobro stojede, a lahkožive obitelji dajo le malo otrok, revne pa, ki se težko borijo za vsakdanji kruh, a so sicer poštene, imajo veliko večje število.

Tu je treba pred vsem moralne resnobe in zavesti svetih roditeljskih dolžnosti, kar pa brez verske podlage ni mogoče. V Nemčiji so celo protestantski sociologi odkrito priznali, da tam država dobiva največ in najboljših državljanov, kjer se ljudje zvesto drže cerkve in njenih navodil, v čemur gre nedvomno prednost katoličanom. To versko-nravno podlago treba čuvati, negovati kot največjo svetinjo in pri tem morajo sodelovati vsi faktorji: cerkev, država, šola, društva, slovstvo (pred vsem leposlovno), gledišče, tudi politika. Pred to svetinjo morajo umolkniti politično-strankarske strasti. V tem času, ko je kruta sedanost potisnila nekam v ozadje strastne naše strankarske boje, rotimo vse, ki jim je količkaj mar blagor ljudstva: v strankarskem boju pustite vendar pri miru vero in nravnost ljudstva!

Drugo sredstvo, da se obitelj gmotno in moralno dvigne, je resnična treznost. Alkoholizem je največji sovražnik roditeljskega blagoslova, vzreje in vzgoje otrok. Iz gmotnih ozirov se večkrat umetno omejuje število otrok, dočim narod leto za letom meče milijone v žrelo alkoholnega kapitala. Ljudi skrbi, s čim bodo prehranili otroke, nič jim pa ni škoda denarja, ki ga izmečejo za ničvredne opojne pijače. Tudi naravoma alkoholizem zmanjšuje rodovitnost ljudstva. Znanstveno je dokazano, da stalno uživanje alkoholnih pijač povzročuje nerodovitnost, — v naših vinskih krajih ob narodni meji lahko s prstom pokažemo, kako resnično je to. Cela vrsta sicer dobro stoječih in še boljše pijočih obitelji brez otrok! Ravno tako je dokazano, da je rodovitnost v pivskih, četudi „zmernih“ obiteljih veliko manjša kakor v popolnoma treznih. Tukaj je občutljiva rana na telesu našega naroda.

Glede rodovitnosti stoje med narodi avstrijske državne polovice na prvem mestu Rusini, pri katerih pride na 1000 prebivalcev 44 porođov, za njimi so prvi Romuni z 42 porođi na 1000 prebivalcev, Poljaki 39, Hrvatje in Srbi (Istra in Dalmacija) 36, potem šele pridemo Slovenci, ki imamo le 34 porođov na 1000 prebivalcev; za nami so še Italijani s 33, Čehi 32, Nemci le 30 porođi* vkljub svoji visoki kulturi ter ugodnim gospodarskim in političnim razmeram. V zadnjem desetletju je število porođov nekoliko napredovalo pri Srbo-Hrvatih, Italijanah in Romuncih, pri vseh drugih pa nazadovalo, pri Slovencih sicer manj kakor pri drugih, vendar stvar stoji prav za nas posebno neugodno. Ne samo, da izgublamo veliko svojega ljudstva radi izseljevanja v tuje dežele, zlasti v Ameriko, nas razmeroma najbolj oškoduje notranja selitev v mesta. Mi smo namreč v tem neugodnem položaju, da so nam mesta izven Kranjske narodno tuja in sovražna. Koliko našega ljudstva požro mesta Trst, Celovec, Maribor, Gradec, Dunaj itd. Z našo krvjo spopolnjuje nemštvo svojo sterilnost.

Nam torej porođi dajejo razmeroma malo, odhajamo pa veliko, če gre tako naprej, nam preti pogin. Zato je za nas uprav eksistenčno vprašanje, da se z državnim preustrojem prepreči nadaljnje raznarodovanje.

Kje je vzrok, da po številu porođov stojimo šele na petem mestu med avstrijskimi narodi? V zgolj gospodarskih in socialnih razmerah ne more biti vzrok, zakaj siromaštvo je v Dalmaciji večje in pomorsko življenje znatno moti redno obiteljsko življenje. Vzrok so marveč naši vinski kraji, pa neštete domače in javne žganjarne. Alkoholizem zmanjšuje produktivnost našega ljudstva. V glavni slovenski deželi, na Kranjskem, kjer se na Dolenjskem popije silno veliko vina, na Gorenjskem pa veliko žganja, stoji prirast prebivalstva vsled porođov pod 10 na 1000 prebivalcev, Dalmacija in revni Kras pa 13, ker tam ljudstvo veliko trezneje, četudi revno, živi.

Pomisliti je dalje, da stalno uživanje alkohola neizogibno povzročuje veliko umrljivost otrok ter telesno in duševno degeneracijo, zato je treba obrniti vso resnobo in pozornost na alkoholno vprašanje, ki še

* Österr Rundschau 1915, seš. 3, zv. 44, stran

menda ni bilo nikdar tako pereče, kakor ravno sedaj, vzpričo neznanske škode, ki jo je napravila vojna.

To je tedaj drugi problem naše obljudovalne politike. Z omalovaževanjem in zabavljanjem čez abstinente se ne bo pomoglo ljudstvu, ampak se utegne obistiniti izrek: če slepec slepca voditi, oba v jamo padeta.

Tretje vprašanje, ki ga mora resno pretresati naša obljudovalna politika, je vprašanje, kako omejiti naval ljudstva iz dežele v mesto. Sedanje veliko pomanjkanje živeža v mestih je nekoliko zavrlo ta naval in pokazalo, koliko je vredno, imeti vsaj majhno krpo posestva. Toda ljudje hitro vse pozabijo; čim bo sklenjen mir, izvršena demobilizacija ter se zboljšale razmere radi živil, bo zopet vse drlo v mesto. Bati se je, da bo po vojni še hujše, ker industrija bo skušala nadomestiti, kar je zamudila in bo potrebovala mnogo delavskih moči, mnogi vojaki so se pa tudi v dolgih vojnih letih odtujili kmetškemu delu, zlasti oni, ki so bili zaposleni v zaledju v raznih tovarnah.

Torej pri svojem velikopolitičnem stremljenju nikar ne pozabimo tega, kar je poglavito: prirast ljudstva.

Večno pomenljive so za obljudovalno politiko svetopisemske besede o Judih v Egiptu. „Gospodujoč narod“ jin je strašno tlačil in celo ugonabljal njih potomstvo, pa vendar so kakor iz zemlje rastli. To skušajmo doseči pri našem ljudstvu in k temu je potrebno, da negujemo njega versko-nravno čistost, treznost, ljubezen do domače grude.

Gospodarski položaj Avstrije in inozemstvo.

V zadnjem času prinaša inozemsko in posebno ententino časopisje članke, ki razpravljajo o gospodarskem in finančnem položaju Avstrije, slikajoč istega v kar najneugodnejši luči. Tako piše švicarska, ententi prijazna „Gazette de Lausanne“:

Najbolj ranljiva točka Avstro-Ogrske je brezdvomno njen finančni položaj, ki mora brezdvomno končati s polomom, ako bo vojna trajala še eno leto. Ogrski ministrski predsednik je izjavil v neki seji ogrskega parlamenta, da je v prometu za 15.5 milijard kron bankovcev avstro-ogrške banke. To število je veljalo do septembra. Danes moremo računati z zneskom 17.5 milijard K. Ti, v prometu se nahajajoči bankovci so pokriti s 350—400 milijonami K zlata. Pri teh številkah ni čudno, da velja danes v inozemstvu 100 K le 38 frankov; njih notranja vrednost je pa še manjša in bodo torej v bodoče še padle. Celo v monarhiji je krona še manj vredna in se govori tam o „papierhati griži.“ Kakor pri vsaki veliki finančni krizi v Avstriji, si tudi danes državniki in priprosti državljani razbijajo glave, da bi dobili sprejemljivo rešitev tega vprašanja. Najhujše je pa to, da, ako bi vojna trajala še do prihodnje jeseni, bo Avstrija uničena ne le kot država, marveč tudi kot narod. Ali bo država morala napovedati bankrot in sprejeti na-se vse iz tega izvirajoče posledice, ali pa preide vse ljudsko premoženje v roke države, da bo slednji mogoče zadostiti svojim obveznostim.

V uradnih krogih razmišljajo o precej čudnem načrtu. Računajo z mislijo, da bo Avstrija, ako bo hotela obnoviti gospodarsko življenje po vojni, morala najeti v inozemstvu posojilo 15—30 milijard kron, se bavijo sedaj s proučevanjem onih pogojev, ki jih bo treba nuditi, da se dobi to posojilo. Nikakor ni namreč gotovo, da bi monarhija mogla od Nemčije dobiti toliko denarja. Morala bi se torej v tem slučaju obrniti na entento. Na Dunaju pa vedo prav dobro, da od entente te podpore ne bodo dobili, ako se ne odpovedo neodvisnosti svoje dežele. Radi bi že jutri sprejeli pogoje, ki bi jih stavila ententa, da bi le prišli ven iz strašnega položaja, v katerem se sedaj nahaja Avstro-Ogrska. V uradnih krogih tudi popolnoma razumejo, da bi morali dati materijalna jamstva in stavijo se že sedaj predlogi, da se podaniki prisilijo k odstopu desetinke premoženja državi. Avstrijska država bi izdala privilegirane hipotekne zastavne listine, ki bi se raztegle na vso nepremakljivo premoženje v mejah monarhije. Te zastavne listine bi se izročile onim državam, ki bi dovolile to veliko posojilo. O tem načrtu razmišljajo na Dunaju prav resno. To dokazuje prav jasno resnost položaja Avstro-Ogrske.“

Tako ententi prijazen švicarski list, ki si je seveda prizadeval, da bi gospodarski položaj naše monarhije naslikal čim najbolj črno. No, navzlic temu, da je naš gospodarski položaj vse preje kakor zavidanja vreden. Dvomimo, da bi se dunajski merodajni krogi res bavili s takimi načrti o posojilu 15—30 milijard K v inozemstvu. Predvsem je izključeno da bi toliko ententa kolikor nevtralne države — najmanje pa Nemčija — mogle dovoliti tako ogromno posojilo, ker bodo vse države rabile vsa razpoložljiva sredstva za obnovo svojega lastnega gospodarstva, ki je ne-le v vojujočih, temveč tudi v nevtralnih državah silno trpelo. Končno pa monarhija takega ogromnega posojila — 15 ali celo 30 milijard kron — v inozemstvu niti ne bo potrebovala. Četudi glede tega, kar smemo pričakovati od mirovnihih pogajanj, ki so se začela, oziroma ki se imajo začeti z rusko vlado — ali bolje z ruskimi boljševiki — sedaj še nisimo na jasnem, je vendar potrebno, da razmišljamo že danes o gospodarskih posledicah, ki nastanejo po sklepu miru.

Jugoslovanski akademiki za Jugoslavijo.

Jugoslovanski akademiki so izročili dne 2. decembra Jugoslovanskemu klubu na Dunaju sledečo izjavo:

Jugoslovanski akademiki pozdravljamo majniško deklaracijo, prisegamo na to najsvetejšo narodno zahtevo — poslednjo voljo največjega Jugoslavana dr. Janeza Evangelista Kreka — in se klanjamo, globoko potrti nad preranim grobom, spominu nesmrtnega genija.

Vemo, da je le nesloga naš pogin, vemo, da sejejo sovražniki z zlobnim namenom v naše vrste razdor; kličemo k združenju, k skupnemu delu ves naš narod. Neomajna je naša vera v moč narodne ideje in v nezlomljivo silo narodove volje, neomajna vera v moč naše mladosti. Nočemo suženjstva, ker je človeštva nevredno, hočemo se otresti človeštvo ponižujočega jarma in zahtevamo za svoj narod suverene svobode, suverene enakopravnosti!

Brez strahu so naša srca. Minuli so časi, ko smo trepetali za bodočnost svojega naroda; zadnjo senco bojazni je pregnal narod sam, ki se je zedinil v eni misli, v eni želji, v eni volji!

Vstrajajte vsi dobri in plemeniti, ostanite zvesti vzvišeni ideji in neomajni v sveti borbi, voditelji in glasniki naši!

Stoj, narod od Mure do zadnje čeri južne Adrije, neustrašen v boju za svojo zemljo in svojo pravico, z zasluženim zaničevanjem in prokletstvom za vsakogar, ki Te izdaja, ki Ti v Tvojem imenu zločinsko krađe zadnji žarek upanja v svobodno solnce!

Našega naroda ni uničilo ne sovraštvo in ne nasilje, ko si ni bil v svesti svojega kulturnega zvanja in svojih pravic. Kje je sila, ki ga ukloni, odkar so naši voditelji razvili prapor majniške deklaracije in zahtevali, da mora bratska kri k bratski krvi, bratska zemlja k bratski zemlji!

Domovina mati! Čuj našo prisego:

Za pravdo naše zemlje, za svobodne grobove dedov naših, za svobodne vode in morje, za svobodne gore in polje pod njimi, za svobodno solnce naše — polagamo na vzvišeni oltar svojega naroda ves svoj up in vso svojo mladost in vse svoje delo, svoje besede zadnji glas, zadnji utrip svojega srca, in zadnji svoj dih. Ni trpljenja, ki nas ukloni, ni preganjanja, ki nas omaja, ni žrtve, ki nam iztrga iz srca zahtevo, izpovedano v majniški deklaraciji!

Verujemo z vsem žarom svoje duše v bodočnost našo, verujemo v svobodo našo, verujemo v moč pravične jugoslovanske ideje in živimo in umremo za naš veliki cilj!

Na Dunaju, dne 2. grudna 1917.

Sledi čez sto podpisov.

Preiskovalna komisija med Jugoslovani.

Poslanci dr. Korošec, dr. Laginja, dr. Vukotič in tovariši so dne 3. decembra stavili na ministrskega predsednika glede posebne ministerijalne komisije, ki je odpotovala v južne dežele, da preišče slučajne po nedolžnem preganjanju Slovencev, Hrvatov in Srbov, naslednjo interpelacijo:

Dunajska „Neue Freie Presse“ je dne 2. dec. 1917 priobčila sledeče:

„Kakor izvemo, se danes poda v Gradec ministerijalna komisija, sestavljena iz višjih uradnikov raznih uradnih oddelkov, da od tam prepotuje Južno Stajersko, posamezne okraje Koroške, Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo. Kakor se govori, je naloga te ministerijalne komisije, da v imenovanih kronovinah na liču mesta poizve in dožene razmere, ki so nastale med vojsko.“

Kakor se je zagotovo izvedelo, naj gori imenovana ministerijalna komisija preiskuje zlasti v začetku vojske v jugoslovanskih deželah od civilnih in vojaških oblasti iz narodnega in večkrat tudi iz osebnega sovraštva povzročena preganjanja in zapiranja Slovencev, Hrvatov in Srbov ter dožene zgrešitve oblasti in naj pripomore nedolžnim žrtvam do materijalne odškodnine in do moraličnega zadoščenja.

Imenovana komisija je, kakor se istotako čuje, sestavljena iz treh uradnikov, izmed katerih pripadata dva nemški in eden hrvatski narodnosti.

Neomajno se držeč stališča, da je preiskava zasledovanj in preganjanj Slovencev, Hrvatov in Srbov neobhodno potrebna, da se kaznujejo krivci in da morajo dobiti nedolžne žrtve v polni meri odškodnino, vendar ne morejo podpisani smatrati sestave komisije kot jamstvo, da bi bila kos svoji nalogi in jo pravično izvedla.

Clani te komisije niso primerno neodvisni, — marveč so odgovorni svojim šefom, torej odvisni uradniki, ki morajo ubogati na vsak migljaj svojih šefov. Ljudstvo, ker nepoučeno o nalogi te komisije, ji ne bo zaupalo, marveč nasprotno, se bo vsled preplašenja, ki v južnih deželah še vedno traja dalje, celo balo izpovedati resnico iz strahu pred novimi preganjanji. Komisija tudi nima pravice, da bi pod prisego zabeleževala izpovedi zaslišanih, vsled česar se uspehom njenih preiskovanj vselej more skazati nezaupanje po tem, kakor je strankarsko stališče. Le popolnoma neodvisna parlamentarna komisija bi mogla nuditi dovolj jamstva, da bi o preganjanju Jugoslovancev za časa vojske resnica prišla do neizpodbitne zmagave.

Podpisani se torej po pravici bojijo, da bo uspeh komisije le olepševanje grozovitih sramotnih činov, izvršenih v začetku vojske od civilnih in vojaških oblasti na Jugoslovanih.

Stavimo torej vprašanje na njegovo ekselencijo:

Ali je ista pri volji, da priporoča izvolitev neodvisne parlamentarne komisije namesto komisije, ki je sestavljena iz uradnikov, komisije, ki bi naj izvršila nalogo, ki jo ima izpolniti sedanja v jugoslovansko ozemlje odposlana ministerijalna komisija?

Markhl brani krivico.

V ustavnem odseku drž. zbora se je dne 3. t. m. zopet razpravljalo o internacijah in konfinacijah.

Vsi govorniki, češki soc.-dem. Vanek, soc.-dem. dr. Adler, Italijan dr. Conci, Poljaka grof Lasocki in knez Lubomirski, so v ostrih govorih ožigosali povsem nezakonito postopanje vlade in so navajali številne slučaje samovoljnih in neopravičenih preganjanj. Le nemškoliberalni poslanec Markhl je našel toliko žalostnega poguma, da je postopanje prejšnje vlade opravičeval. Seveda tudi on ni mogel tajiti, da ni za konfinacije in internacije niti najmanjše zakonite podlage, opravičeval jih je pa s stališča državnega „silobrana“, češ, da je bilo v začetku vojne v Galiciji toliko slučajev izdajstva na škodo naših armad, da si vojaška poveljništva niso zna- la drugače pomagati, nego s tem, da so dala vse sumljive elemente odstraniti iz operacijskega ozemlja. Tudi je nasprotoval Adlerjevi zahtevi, naj se z interniranci inozemstva (Srbi in Poljaki) bolj kristjansko postopa.

G. Markhl je lahko opazoval, da je njegovo več nego čudno stališče napravljalo zelo neprijeten utis na vse poslušalce in zato se je v svoji osamljenosti obrnil na navzočega ministra za notranje zadeve z milo prošnjo, naj mu vendar priskoči na pomoč in naj pove tudi on, da je Stürgkhova vlada prav postopala.

Minister Toggenburg se je sicer pozivu hitro odzval, a je takoj izjavil, da je njegov položaj zelo neprijeten, ker bi moral braniti odredbe, katerih ni on ukrenil in za katere v resnici ni nobene zakonite podlage. Opravičiti da se jih more le v skrajni sili s stališča državnega silobrana; on pa da je že zelo mnogo konfinacij in internacij razveljavil in da hoče tudi za to poskrbeti, da se premaga odpor vojaških oblasti proti povrnitvi internirancev in konfinirancev v domovino.

Ako je g. Markhl doživel že z ministrom neprijetno razočaranje, dobil pa je odločen odgovor od naslednjih govornikov.

Predvsem mu je dr. Adler odgovoril, da ni potreba verjeti vse, kar naši vjetniki poročajo iz sovražnih dežel in da se ne sme slabo postopati z našimi vjetniki in interniranci, tudi če bi res sovražne države grdo ravnale z našimi vjetniki.

Glede internacij in konfinacij pa je dr. Rybar izjavil, da se ni čuditi, ako se upa vojaštvom vlada samovoljno postopati, ako se najdejo še parla-

mentarci in celo sodniki kakor Markhl, ki te povsem nezakonite odredbe opravičujejo.

Za te odredbe ni nobene zakonite podlage, iste so celo izrečno prepovedane. Sklicevanje na pravico do silobrana je nedopustno. Izjemne odredbe in silobran so le v toliko dovoljeni, v kolikor so v zakonu utemeljene. Kakor imamo v kazenskem pravu izrečne določbe za silobran (§ 2 kaz. zak.), tako so tudi v naših ustavnih zakonih dane posebne določbe za izjemne razmere, za slučaje državne sile, kakor n. pr. zakon o suspenziji porote, tiskovne svobode, osebne svobode itd. Na Nemškem imajo za internacije in konfinacije poseben zakon (Schutzhaftgesetz); mi pa ga nimamo in zato ni dvoma, da vse, kar ni v zakonu določeno, je smatrati za samovoljo. Takega silobrana, kakor ga misli Markhl, ne pozna jurispudencija.

Ako je Markhl svojo čudno teorijo opravičeval z dejstvi, ki so silila vojaška poveljništva na fronti k zapiranju sumljivih elementov, kako se potem razlaga, da so v naših južnih krajih takoj začetkom avgusta 1914 zapirali na stotine in tisoče ljudi, ko je bila vendar fronta sto in sto kilometrov oddaljena, ko sploh armade ni bilo? Kako se razlaga, da so pri nas imeli že v mirnem času „črne“ zapiske, po katerih so takoj po izbruhu vojne zapirali naše ljudi? Kje so bila tista izdajstva, na katere se sklicuje poslanec Markhl? Kje je bila tista sila, ki je baže opravičevala poveljništva do silobrana? To ni bila le samovolja, ampak to je bilo očito preganjanje politično neljubih oseb iz maščevalnosti.

Markhl se je skušal izvleči iz zadrege s tem, da je navedel nekaj tistih znanih kazenskih razprav, s katerimi so po izbruhu vojne osrečili naš jug, pa poslanci so se mu v obraz smejali, ko je začel govoriti o tistih ljubljanskih gimnazijah, ki so imeli svoje dijaško društvo. Tudi bivšega župana Hribarja je omenil. Ko ga je pa dr. Rybar pozval, naj vendar pove, kaj je Hribar storil, ko niti civilno, niti vojaško sodišče, niti vojno-nadzorovalni urad, niti poveljništvo južno-zapadne fronte niso mogli zaslediti nič slabega, kljub večmesečnemu zaporu in opetovanim hišnim preiskavam, je Markhl izjavil, da je bil Hribar zelo previden, in da je on za Nemce to, kar je za bika rdeča ruta. In to so argumenti! Tako govori sodnik, ki sodi nam Slovincem!

Državni zbor.

V pondeljkovi seji je državna zbornica razpravljala o nagodbi z Ogrsko. O predmetu je med drugimi govoril tudi poslanec Spinčič, ki je izvajal, da je dualizem za Jugoslovane velika nesreča, ker stremiti za tem, da bi se Jugoslovani uničili. V nadaljnjem izvajanju se je pritoževal, kako se je za časa vojske, zlasti v začetku vojske, na najgroznejši način postopalo z Jugoslovani. Ker torej dualizem nikakor ne odgovarja pravici samoodločbe narodov, bodo Jugoslovani glasovali proti nagodbi.

V torkovi seji se je nadaljevala razprava o nagodbi in sicer v dopoldanski in v popoldanski seji. V predpoldanski seji sta govorila samo dva poslance, in sicer socialni demokrat dr. Renner in nemški nacionalec dr. Schürff. Prvi je pozival vladu, naj ne oprusti nobenega koraka, da se čimprej sklene mir, drugi je pa branil dualizem, napadal Čeha in Jugoslovane, češ, oboji zahtevajo nekaj, kar se jim ne bo v tej državi nikdar izpolnilo. Ker je bil ob 12. uri opoldne določen sprejem avstrijske delegacije pri cesarju, je bila seja prekinjena in preložena na popoldne.

V popoldanski seji je kot prvi govoril češki poslanec dr. Stransky, ki je izjavil, da ima češki narod isto pravico do državne samostojnosti, kakor jo uživajo Ogrji, in tudi pravico do zahteve, da se Slovence na Ogrskem vendar enkrat reši izpod madžarskega jarma. V sličnem smislu je še tudi govoril češki poslanec Viskovsky, ki je izjavil, da bodo Čehi kot principiálni nasprotniki dualizma glasovali proti nagodbi.

Končno je še govoril poslanec dr. Verstovšek. Njegov govor še bomo objavili. Ko sta še govorila nemški nacionalci dr. Oberleithner, ki je izjavil, da bodo nemški nacionalci glasovali za nagodbo, in krščanski socialci Guggenberg, ki se je v kljub pomanjkljivosti nagodbe izrekel, da bodo tudi krščanski socialci glasovali za nagodbo, je bila seja zaključena.

V sredini seji se je v zbornici nadaljevala razprava o nagodbi. Kot prvi je govoril češki socialni demokrat in podpredsednik državne zbornice, poslanec Tušar, ki je izjavil, da v češkem narodu ni nobene stranke, ki bi si ne želela samostojne češke države, in sicer v zvezi s Slovaki. Grožnje Madžarov ne morejo Čehov spraviti v strah. Čehi hočejo imeti to, kar je cesar izjavil v svojem prestolnem govoru, biti namreč gospodarji v lastni hiši. Govoril je tudi še ministrski predsednik dr. Seidler, ki je omenil uvoz živine in mesa iz inozemstva in končno izjavil, da mu na interpelacijo poslancev dr. Korošca in Štaneka, češ, da je bila ruska nota glede premirja potrjena, ni treba odgovoriti, ker je bila ravnotaka interpelacija stavljena tudi v delegacijah. Vršilo se je nato glasovanje o nagodbi. Zbornica je s 188 glasovi proti 165 glasovom sprejela zakonsko predlogo o nagodbi. Proti nagodbi so glasovali Čehi, Ju-

goslovani in socialni demokratje, ne pa tudi Rusini, ki so se pred glasovanjem odstranili.

Prihodnja seja zbornice bo sklicana pismenim potom.

V sredini seji je bilo stavljenih tudi več vprašanj, predlogov in interpelacij. Poslanec dr. Verstovšek je stavljal predlog, v katerem poziva vladu, da naznani zbornici vse tajne pogodbe in naredbe glede izvažanja živine in mesa ter vse tajne pogodbe in ukrepe v zadevi nagodbe med Avstrijo in Ogrsko. Nadalje predlog, v katerem poziva vladu, da z vsemi sredstvi doseže pri ogrski vladi, da se zopet upostavi popolna prometna prostost med obema državnima polovicama, da se prebivalstvo enakomerno oskrbi z živili in da se enakomerno porazdelijo sirovine ter se odkazejo industriji. Poslanec dr. Verstovšek in Jarc sta pozivala vladu, da se zgradi železniška proga Krapina do štajerske meje in da se napravi stik z železniško progo Grobelno—Rogatec—deželna meja, da se zgradi železniška proga Bubnarc—Karlovac, ker bi bil le na ta način omogočen popolni promet na železnici Ljubljana—Spljiti in končno, da se napravijo ugodnejše železniške zveze na progi Zidanmost—Zagreb.

Poslanci dr. Verstovšek, Pišek, Roškari in tovariši so interpelirali ministra za ljudsko prehrano v zadevi rekvizicij na Slovenskem Štajerskem, ker se prebivalstvu ne pusti zadostna množina žita. Interpelacija poziva ministra, naj da političnim oblastim stroga navodila, da se mora pustiti kmetu za preskrbo delavcev predpisana množina žita.

Poslanci dr. Benkovič, Jarc in tovariši so stavlili interpelacijo z zahtevo, da se Štajerska in Kranjska izloči iz vojnega ozemlja in da se vsled tega odpravi cenzura za pisma, brzjavke itd., da se odpravijo razne prometne težkote na železnicah in da se omogoči boljša preskrba prebivalstva z živili.

Poslanci dr. L. Pogačnik in tovariši so pa stavlili interpelacijo na ministra za ljudsko prehrano glede oskrbe prebivalstva Kranjske z moko in s krompirjem.

Premirje z Rusijo.

Rusi se pogajajo tudi s Turki.

Turški glavni stan poroča, da je Rusija tudi Turčiji ponudila premirje. Vrhovni poveljnik turške armade je sestavil odposlanstvo, ki se bo v družbi z zavezniki pogajalo z Rusi glede premirja. Na čelu tega odposlanstva je imenovan sultanov osebni adjutant general Zekki-paša.

Tudi Rumunija ponudila premirje.

V torek, dne 4. decembra, je tudi Rumunija ponudila naši armadi premirje. Iz Dunaja se o tem uradno poroča dne 5. decembra:

„Vrhovni poveljnik med Dnjestrom in Črnim morjem stoječih ruskih in rumunskih čet je včeraj popoldne poslal generalnemu polkovniku nadvojvodi Jožefu in maršalu pl. Mackensenu ponudbo, da se pričnejo posvetovanja glede premirja. Naši vojskovodje so odgovorili ugodno. Odposlanstvo se je podalo na kraj, kjer se bodo vršila pogajanja.“

Rumunske čete ustavile ogenj.

Z rumunskega bojišča poročajo, da so rusko-rumunske čete na celi črti od Bukovine do Črnega morja ustavile ogenj.

Pogajanja z Rumunijo.

Pogajanja z nadvojvodom Jožefom in maršalom Mackensonom vodi od nasprotne strani general Čerbačev, bivši generalštabni šef kralja Ferdinanda.

Ustavodajna skupščina.

Iz Kodanja poročajo, da objavljajo ruski listi vladni sklep, po katerem bo ustavodajna skupščina Velike Rusije sklicana za dne 11. decembra ob 3. uri popoldne v Tavriško palačo.

Italijansko bojišče.

Na ozemlju Sedem občin je maršal Conrad pričel dne 4. decembra zopet z ofenzivo, ki mu je prinesla takoj prve dni celo vrsto lepih uspehov. Njegove čete so z naskokom zavzele na črti Astago—Brenta močno utrjene višine v ozemlju gore

Monte Meletta (1827 m), ki leži severovzhodno od mesta Asiago. Število vjetnikov znaša čez 20.000. Naš uspeh na ozemlju Sedem občin bo tudi ugodno uplival na postojanke med Piavo in Brento.

Maršal Conrad zopet prodira.

Poveljnik naših čet, ki stojijo v ozemlju Sedem občin, maršal Conrad pl. Hötzdori, je po 4-tedenskih težkih bojih v gorovju, v katerih je s svojo armado vjel čez 11.000 Italijanov, kljub težavnemu ozemlju in mrzli gorski zimi prešel s svojo 11. armado dne 4. decembra k ofenzivi. Conradove čete so zavzele z naskokom kljub obupni sovražni obrambi glavne utrdbе gor Monte Badelechi, Monte Pondarecar, Monte Miela in tudi ogromno goro Monte Meletta. Dne 5. t. m. so iste čete izrgale sovražniku goro Monte Zomo. Dne 4. in 5. decembra so vjele čez 9000 Italijanov, med njimi dva brigadirja, uplenile so čez 40 topov in obilo drugega vojnega gradiva. Lastne izgube so male.

Plen v Italiji.

Med Nemčijo in Avstro-Ogrsko se sedaj vršijo pogajanja glede razdelitve plena v Italiji. Gre za velike množine bombaževine, platna, sukna, svile itd. Uplenjena živila, ki jih je zelo veliko, ostanejo v posesti naših čet, ki stojijo na italijanskem ozemlju.

Grčija mobilizira.

Francoski listi poročajo, da je Grčija vse potrebno pripravila, da v prav kratkem času vpokliče častnike, podčastnike in velik del armade.

Grof Karolyi o miru.

Ogrski grof Karolyi se je mudil več časa v Svici, kjer je prišel v stik s četverospornimi krogi. Karolyi sodi o miru zelo pesimistično. Po njegovem mnenju je še do miru zelo daleč. Naši sovražniki upajo, da nas bodo s pomočjo Amerike premagali. Vojska je pravzaprav vprašanje, ki ga bodo rešili samo Nemci, Angleži in Francozi. Gre predvsem za rešitev alzaško-lotariškega vprašanja.

Politične vesti.

Zastopstvo jugoslovanskih akademikov pri načelniku Jugoslovanskega kluba. Dne 3. t. m. je vročilo zastopstvo jugoslovanske akademije mladine načelniku Jugoslovanskega kluba dr. A. Korošču spomenico na Jugoslavijo. Načelnik jo je sprejel vzradoščen in v odgovoru izjavil sledeče: »Veseli me, da vidim celokupno mladino okrog nas. Sporočite ji, da naša stvar stoji dobro in da se smemo nadejati boljše bodočnosti. Vsi se moramo združiti v eno čvrsto in neprodarno falango in preko tistih, ki uskakujejo v drug tabor in sejejo razdor, je treba enostavno iti dalje. Izročite še enkrat mladini najsrčnejšo zahvalo in pozdrav.«

Jugoslovanski deklaraciji se je popolnoma pridružila duhovščina slovenjebistriške dekanije. Zbrana v Slov. Bistrici dne 29. novembra. Pri tej priliki se je darovalo za Krekov spomenik 130 K, za Tiskovni dom v Mariboru 1300 K.

Slovensko-štajerske občine za deklaracijo. Za jugoslovansko deklaracijo so se izjavile še naslednje zavedne in odlične slovensko-štajerske občine: trg Rečica ob Savinji, trg Rajhenburg ob Savi, trg Šmarje pri Jelšah in občina Kapele pri Brežicah. Minulo nedeljo so imele občine Ruše, Lobnica in Bistrica pri Rušah občinske seje, pri katerih so izrekle Jugoslovanskemu klubu in posebej še njegovemu vrlemu in neutrudljivemu načelniku veleč. g. dr. Korošču iskreno zahvalo in priznanje za neustrašeno, smotreno dosledno delovanje v smislu majniške deklaracije.

Občina Rečica za jugoslovansko deklaracijo. Trškoobčinski zastop »Rečica« se glasom sejnega sklepa pridružuje majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba, daruje za spomenik nepozabnega velikega Kreka 100—K in za novi »Tiskovni dom« v Mariboru znesek 100—K ter izreka zaupnico in častno priznanje našim ljudskim zastopnikom, zlasti načelniku Jugoslovanskega kluba č. g. dr. A. Korošču in našemu deželnemu odborniku g. dr. K. Verstovšku za nesebično in neumorno delovanje za obrambo, dobrobit in napredek našega vedno domoljubnega jugoslovanskega naroda.

Ministrski predsednik Seidler odstopi? N. W. J. poroča, da krožijo v parlamentu vesti o odstopu ministrskega predsednika dr. viteza pl. Seidler. Na njegovo mesto bo baje imenovan poljedeljski minister grof Sylva-Tarouca. — To vest je treba sprejeti z rezervo.

Volilna reforma v Prusiji. Dne 5. t. m. je pruska zbornica pričela z razpravo o volilni reformi za pruski deželni zbor. Konservativci Heydebrand je ob tej priliki izjavil, da se sme nemški mir skleniti le na podlagi vojaških uspehov.

Vabilo na naročbo.

Zadnjič smo priložili položnice vsem cenjenim naročnikom, da nam morejo poslati naročnino za prihodnje leto. Storili smo to zato tako zgodaj, ker imamo v upravnistvu koncem decembra velikansko dela. Prosimo toraj cenjene naročnike, naj se zdaj začnejo pošiljati naročnino za leto 1918 raditega, da se nam ravno ob novem letu ne bo delo v upravnistvu preveč kupičilo.

Ako ima kdo naročnino že naprej plačano za l. 1918, naj danes priloženo položnico shrani za pozneje.

Položnice se naj natančno izpolnijo. Kdor je list dobival že dozdej, naj napiše na vrhu nad besedo „Položnica“ besede: **Star naročnik**, in naj zraven pristavi številko, ki jo najde na ovitku, pod katerim se mu list pošilja, kdor pa lista ni dobival, pa naj na ravno istem mestu napiše besede: **Nov naročnik**. Ako se bodo cenjeni naročniki tega strogo držali, potem pri dopošiljanju lista ne bo pomet.

Draginja vedno bolj raste. Podražil se je namreč papir za 600%, barva za 400%, surovo olje za 300%, masa za valjarje celo za 1000%, kurjava za 500% i. t. d. Prisiljeni smo zato za prihodnje leto zvišati naročnino Straže. Za l. 1918 bo toraj stala Straža celoletno K 12—; polletno K 6—; četrletno K 3— in mesečno K 120.

Cenjene naročnike vljudno prosimo, da nam ostanejo zvesti ter nam pridobivajo še novih naročnikov, da se naše vrste podvojijo.

Mi pa obljubimo, da bomo ostali zvesti svojim načelom in bomo z vso odločnostjo branili pravice slovenskega ljudstva zoper vse njegove sovražnike, dokler ne dosežemo srečne in proste jugoslovanske države, v kateri bo prost Slovenec sam svoj gospodar!

Podpisujte sedmo vojno posojilo!

Tedenske novice.

„Najlepši dan mojega življenja.“ Cesar Karel je rkel pri sprejemu avstrijskih delegatov predsedniku Hauserju: Dan, ko bom sklenil mir, bo najlepši dan mojega življenja.

Duhovniške vesti. Župnijo Sv. Martin na Poh. je dobil tamošnji provizor č. g. Franc Sinko. — Č. g. Jožef Vrečko, kaplan pri Sv. Juriju na Ščavnici, je šel v Gradec študirat filozofijo.

Trojno odlikovanje tekem enega meseca je dobil vojni kurat č. g. Pavel Žagar pri 87. pešpolku, in sicer najvišje pohvalno priznanje z meči, častni znak II. razreda od Rdečega križa in Karlov četni križ. V mesecu majniku t. l. je dobil Franc Jožefov red, tako da ima sedaj z duhovniškim zaslužnim križcem od leta 1915 v celem petero odlikovanj.

Imenovanje. Dr. Matej Senčar, odvetnik v Ptuj, sedaj poveljnik nekega oddelka na južnem bojišču, je imenovan stotnikom.

Iz justične službe. Deželnosodni svetnik in okrajni sodnik g. Josip Siter v Brežicah je stopil v pokoj in bil ob tej priliki imenovan za višje sodnega svetnika, vrhutega še od cesarja odklikovan z redom železne krone 3. razreda. Justično službo na Slovenskem Štajerskem zapušča obče priljubljen mož, ki je s svojo nepristransostjo v polni meri zaužival zaupanje ne samo slovenskega, ampak vsega prebivalstva. Želimo mu, da še mnogo let uživa čil in zdrav zasluženi pokoj.

„Pravica.“ Cenjenim čitateljem je gotovo še v spominu nočica o ubogi begunki v Cirkovcah, ki je bila obsojena na 24 ur poostrenega zapora, ker si je izprosila od kmetov dovoljenje, da sme pobirati na njivah klasje in si je potem to pobrano klasje zanesla v mlin. Okrajna sodnija na Ptuj je to žensko z ozirom na njeno bedo oprostila, prizivna sodnija v Mariboru pa jo je obsodila. Pretekli teden so pa prinesli češki listi poročilo o kazenski obravnavi proti nekemu trgovcu iz praškega predmestja, pri katerem je deželno sodišče v Pragi v enakem slučaju ravno narobe sodilo kot mariborska okrožna sodnija. Nek trgovec si je namreč najel ljudi, da so mu po žetvi pobirali na njivah klasje in je nato tam nabrano zrnje prodajal kot žitno kavo. Že v prvi inštanci pri okrajni sodniji v Žizkovu je bil trgovec oprostjen in je tudi deželna sodnija v Pragi oprostitev potrdila, ker s prodajanjem na njivah nabranega zrnja ni zagrešil kaznjivega dejanja, kajti na njivi ostalo zrnje ni več pod zaporo, ko itak noben kmet ne more popolnoma čisto pobrati klasje, ki bi sicer na njivi segnilo. Na vsak način pametna in ob sebi razumljiva razsodba. — Pripominjamo, da sede v kazenskem senatu mariborske okrožne sodnije gospodje Nemci svetniki Kókol, Kronasser in dr. Torggler in Slovenec okr. sod. dr. Pichler; državno pravdnistvo pa vodi prvi drž. pravdnik Verderber.

Surovo postopanje javnih funkcionarjev. Dr. Verstovšek je vložil dne 3. t. m. interpelacijo na gotranjega ministra radi nečuvnega in surovega postopanja javnih funkcionarjev, katere je imenovala c. kr. namestnija v Gradcu in razna glavarstva, nasproti slovenskemu prebivalstvu na Slovenskem Štajerskem. Poslanec opozarja ministra na dejstvo, da so štajerske oblasti za slovenski del dežele nastavile skoro same odločne narodne nasprotnike, Slovencem sovražne renegate, ki postopajo surovo in krivično. Interpelacija vsebuje tudi obširno pismo slovenskega kmeta iz obmejnih krajev Štajerske. Pismo je velezanimivo, ker dokazuje, kako ječi slovenski kmet pod temi valovi in si želi rešitve le potem osebehitve južnih Slovanov.

Odklikovanja. Za domoljubno delovanje v svrhu pospeševanja avstrijskih vojnih posojil je izrekel finančni minister pismeno priznanje sledečim: Karel Černež, župan v Framu; Jernej Černko, nadučitelj pri Smarjeti na Pesnici; Josip Čížek, dekan v Jarenini; Ferik Janez, župan, Tinje; Josip Ferline, posestnik, Partinje; Josip Florjančič, župnik, Šmartno na Pohorju; Filip Galunder, župan, Sv. Križ n. Mariborom; Anton Gnus, nadučitelj na Dolu; Ign. Gschlinger, nadučitelj v Puščavi; Anton Gselman, nadučitelj, Šmartno pri Vurbergu; Avgust Hauptman, nadučitelj, Sv. Križ nad Mariborom; Marija Jankovič, učiteljica, Šmartno na Pohorju; Gabrijel Jaunik, nadučitelj, Gornja Sv. Kungota; dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru; Anton Kocbek, župnik, Sv. Peter pri Radgoni; Jakob Kopič, nadučitelj, Sv. Lenart v Slov. gor.; Avgust Kopriva, učitelj, Laporje; Franc Kotnik, nadučitelj, Sv. Jakob v Slov. gor.; Jakob Kovačič, učitelj, Sv. Trojica v Slov. gor.; Alojzij Kristl, učit., Sv. Barbara pri Vurbergu; Anton Kukovič, nadučitelj Črešnjevce; Josip Lasbaber, nadučitelj; Ruše; Matija Lichtenwallner, učitelj, Ruše; Josip Maurič, nadučitelj, Sv. Trojica v Slov. gor.; Medved Mart., župnik, Laporje; Peter Novak, deželni poslanec v Slov. Bistrici; Ivan Paulšek, nadučitelj, Rače; Karel Pestevšek, nadučitelj, Slivnica pri Mariboru; J. Petrič, župan, Gornja Voličina; Jernej Podpečan, kaplan, Konjice; Franc Polak, kaplan, Hoče; Štef. Polanec, župan, Stanosko; Friderik Pučelik, učitelj, Lajteršperg pri Mariboru; dr. Franc Rosina, odvetnik, Maribor; Josip Sabati, nadučitelj, Gornja Polškava; Feliks Škerjanc, učitelj, Sv. Rupert v Slov. gor.; Ignacij Skrbinšek, učitelj, Planica; Stukelj J., tajnik, Sv. Lenart v Slov. gor.; Franjo Thaler, župan, Sv. Ilj v Slov. gor.; Josip Tušak, župan, Sv. Anton v Slov. gor.; Matevž Tušek, nadučitelj, Dobrovec; Martin Vodenik, nadučitelj, Spodnja Sv. Kungota; Anton Vogrinec, nadučitelj, Sv. Anton v Slov. gor.; Fr. Vračko, župan, Sv. Jurij ob Pesnici; Alojzij Zamuda, župnik, Črešnjevce; Franjo Žebot, urednik, Maribor; Franc Zemljčič, župan, in Franc Zmazek, župnik, Sv. Benedikt v Slov. gor.

Rok za podpisovanje vojnega posojila podaljšan. Cesarska namestnija nam piše: „Gospod finančni minister je podaljšal podpisovalni rok za 7. vojno posojilo do sobote, dne 15. decembra 1917, 12. ure opoldne. Po tem roku se bodo sprejemala le še že v razpravi se nahajajoča podpisavanja javnih zastopov, ustanov in skladov ter zbiralna podpisavanja. Popolnoma smo še pod mogočnim vtiskom uničujočega udarca, s katerim so zamahnile naše zavezniške armade proti verolomni Italiji in ki je našim sovražnikom znova z vso gotovostjo dokazal, da nas ne morejo nikoli in nikdar premagati. To prepričanje ter ruska ponudba premirja, kateremu so se osrednje države takoj odzvale, nam dajeta utemeljeno upanje, da dosežemo kmalu časten mir. Treba je tedaj v zaledju napeti še enkrat vse moči, da si zagotovimo, da bomo tudi gospodarsko vzdržali do mirovnega zaključka. To moremo storiti najbolje s kolikor mogoče visokim podpisovanjem 7. vojnega posojila. Zatorej pozivam prebivalstvo Štajerske ter vse zastope in kreditne zavode v deželi, da storijo med podaljšanim podpisovalnim rokom vse, da uspeh 7. vojnega posojila kolikor mogoče še zvišajo. Gradec, dne 3. decembra 1917. Clary.“

Knjige za Slovence v Nemčiji. Opozarjamo na inserat cast. gosp. Tensundern, v katerem prosi ta veliki prijatelj naših rojakov v Gladbeku, slovenskih knjig za tamošnjo slovensko knjižnico. Ker leži v mnogih slovenskih hišah obilo knjig, prosimo vse zavedne Slovence in Slovenke: pošljite odvisne knjige č. gosp. kaplanu Tensundernu v Gladbeku.

Božičnica za vojake. Za vojaško berivo sem dobil 323 K 50 v. Za ta denar so dobivali naši vojaki na fronti, v zaledju in v bolnišnicah brezplačno mariborske časnike. Mala svota se je porabila tudi za knjige in knjižice. Nekaj knjig še je na razpolago. Dobijo jih bolnišnice brez vojne pošte, ker je ta pošiljatev brezplačna; pošiljatev z vojno pošto pride predrago. Vsi vojaki, ki so se oglašali za časnike, so jih dozdej dobivali na ta račun. Zdej je denarna zaloga izčrpana. Prihajajo pa ravnokar prošnje za časnike od vojnih kuratov za nove bolnišnice v Italiji med beneškimi Slovenci. Č. g. vojni kurat prof. Jan. Ev. Kociper n. pr. deluje v laški deželni videmski bolnišnici, ki obsega 24 poslopij; dozdej imajo v 6 poslopih nad 900 ranjenih in bolnih. Med njimi je mnogo Slovencev, ki jih mori dolg čas, ker se nimajo kaj brati. Posebno bodo zdaj vojake zanimala pogajanja o miru. Dajmo jim letos za božičnico časnike, da hitro izveje vse vesti o miru! V ta namen sta dala dr. M. Slavič, prof. bogosl. v Mariboru, 10 K, Fran Zacherl, učitelj v Ljutomeru, 5 K. — Denarne pošiljatve in zglasitve za časnike se pošiljajo na naslov: Dr. M. Slavič v Mariboru.

Gališki begunci se vračajo. Ogrska vlada je odredila, da se morajo gališki begunci najpozneje do dne 15. dec. izseliti iz Ogrske. — Predsedstvo gališkega namestništva in finančne prokureture se je včeraj preselilo iz Biale v Lvov.

Doživljaji obmejnega Slovenca. Iz Št. Ilja v Slov. goricah se nam piše: Tukajšnji občan Boštjan Hasl je bil kot vojak 47. pešpolka vjet pri Bukli v Karpatih dne 25. marca 1915. Odpeljali so ga v Kije, kjer je ostal šest dni. Od tam je prišel v Azijo v neko vas blizu Perzije. Po šestih tednih so ga poslali v vas Zlata Orgla. Tam je kot tesar delal 6 mesecev barake. Našim vjetnikom se je na tem kraju godilo prav slabo. Iz Zlate Orgle je prišel v mesto Taškent. Po devetmesečnem trpljenju je bil poslan v evropsko Rusijo v katarinoslavsko gubernijo. Dne 22. maja 1916 je v družbi z nekaterimi drugimi vjetniki v bližino avstrijske meje. Beg bi se mu bil skoro posrečil, a ko mu je že sijala nasproti zlata prostost, so ga po dolgem skrivanju vjeli kozaki in ga vtaknili za 14 dni v ječo. Od tam je prišel v bolnišnico, iz bolnišnice pa so ga poslali na Francosko v nek rudnik. Po 14 dneh je bil poslan zopet nazaj na Rusko. Ker je zelo opešal, so ga uvrstili med invalide in ga zamenjali. Prišel je drugimi vred na Dansko, kjer je bil celih pet mesecev v bolnišnici. Danci so dokaj lepo ravnali z Avstrijci. Dne 25. novembra je zopet prišel v svoj domači slovenski kraj.

Draginjske doklade za umirovljeno učiteljsvo. Štajerski deželni odbor je dovolil tistim učiteljskim osebam, ki so stopile v pokoj do konca leta 1916, kakor tudi vdovam in sirotam za dobo od 1. julija do 31. decembra t. l. zvišanje draginjske doklade za 100 odstotkov. V dokazanih ozira vrednih slučajih se sme ta doklada še zmerno zvišati. Za zvišanje draginjske doklade ni treba vlagati posebnih prošenj, izvzemši slučaje za posebno zvišanje.

Slovenske paralelke na državni obrtni šoli v Trstu bo vlada v kratkem ustanovila. Najprej se ustanovi specialna strokovna šola za mašinstvo, za mizarje in tudi ženska strokovna šola.

Začasna služba v pisarni za zanesljivo pomožno moč, možko ali žensko, se takoj odda. Pogoji: popolno znanje slovenskega jezika ter spretna in lepa pisa. Lastnoročno pisane prošnje sprejema: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru.

Gospodarske novice.

Prisilne oddaje svinj ne bo. Deželni gospodarski urad nam naznanja, da se pri nas nikakor ne bo upeljalo prisilno rekviriranje svinj.

Rekviriranje na Ogrskem. Kleklove „Novine“ poročajo: „Minister za občinsko prehrano je nezadovoljen s delom komisije, štera silje vkup piše i prek jemle. Ne prinesejo telko vküper, kelko je potrebno za potrebčino armade i civilnoga prebivalstva. Kosije, prej, preveč po mali delajo, eden den komaj ništerne hiše spravijo v red. Na dale komisije pri odpranji gotovoga silja i pri računani domače potrebčine ne delajo s onov sigurnov točnostjov, štera bi potrebna bila, da cilj dosegejo. Minister je že odredo, naj finance, granlička policajja, žandarje iščejo skrita, gori ne odpreta gotovčine silja. Takče gotovčine se zarobijo.“

Razne novice.

Uboga viničarka Marija Škrofič je dne 5. dec. na mariborskem kolodvoru izgubila ali pa ji je bilo v gneči izmaknjenih okoli 300 K. Revica ima devet otrok in živi v zelo ubožnih razmerah. Pošten najditelj se prosi, da vrne denarnico, v kateri je bila tudi železniška legitimacija za Marijo Škrofič, na njen naslov: Marija Škrofič, viničarka, Sv. Ilj v Slov. goricah.

Moderno. A: Da imaš na mesec 250 K dohodkov, skoraj ne morem verjeti. Kako je to mogoče? — B: Prav lahko! 110 K imam plače. Stanarine 40 K, ne plačam, je 150 K; mlekarici in štacunarju ostanim dolžan 30 K, je 180 K; tudi mesarju ne plačam 40 K, je 220 K; 30 K si vsak mesec pri prijateljih izposodim, znaša torej vse skupaj 250 K. . .

Dopisi.

Maribor. Naprošeni smo, da objavimo: Dne 23. decembra ob 4h popoldne se vrši v Gambri novi dvorani z dovoljenjem štajerskega namestništva božično obdarovanje ubogih begunskih otrok. Prosimo blaga srca milih darov za najrevnejše otroke, ki daleč od svojega doma, najbolj potrebujejo naše pomoči. Žarek veselja, človekoljubja naj presežine ob tej priliki srca tudi teh ubožcev. Kolikor mogoče naj bodo obdarovani z jedili, čevlji, šolskimi reči itd. Slavnostni vsposed obsega med drugim izraz udanosti do presv. vladarja z deklaracijami, glasbenimi proizvajanjmi, živimi slikami in h koncu tombola za otroke. Slučajni čisti donesek se bo določil za otroško vojno kuhinjo. Darila, tudi najmanjša, sprejema nabiralnica v Freihaus ulici 2.

Maribor. Mariborska moška podružnica Ciril Metodove družbe v Ljubljani priredi dne 8. decembra ob poldeerti uri popoldne v gostilniških prostorih mariborske Posojilnice (Narodni dom) udom vseh slovenskih narodnih društev mariborskih zanimiv „Miklavžev večer“ proti vstopnini 1 K za obitelji. Darcovi za mladino naj se dobro ovijejo in označijo ter dne 8. decembra med 10. in 12. uro popoldne, oziroma 2. in 3. uro popoldne pri posojilničnem slugi oddajo. Po običajnem nagovoru in živahni razdelitvi daril se mladina odvede domov, starši in odrastli pa se snidejo k zabavnemu družbinskemu večeru, ki se vrši po vrlo urejenem načrtu. — Miklavž nastopi s slavnostnim nagovorom in mu bodo prisostovali prav zanimivi mali peklenščeki in angelji iz njegovega bogatega spremstva. Pri večernem sestanku nastopajo pevski zbori in solisti s spremljanjem klavirja, zato se vabijo udje slovenskih društev k prav obilni udeležbi.

Sv. Križ nad Mariborom. V nedeljo, dne 2. decembra, je bila slovesna vpeljava našega novega g. župnika Martina Gaberc. Po prelepem pozdravu zastopnice Marijine družbe se je svečani sprevod pomikal po okinčani poti iz župnišča v okrašeno cerkev, kjer je prof. dr. Hohnjec imel pridigo, novi g. župnik pa slovesno sv. mašo ob asistenci sosednih gg. župnikov. Po cerkvenem opravilu je bil v občinski pisarni dobro obiskan shod, kjer se je razpravljalo o razmerah na denarnem trgu, o vojnem posojilu, o rekvizicijah in o drugih perečih vprašanjih sedanosti in prihodnosti. Govorila sta dr. Hohnjec in domači župnik.

Jelovec pri Mariboru. Dne 2. decembra je po daljši, težki bolezni umrla v starosti 70 let žena našega župana in posestnika, gospa Marija Dežman. Pogreb rajne vzorčene se je vršil v torek, dne 4. t. m., ob 4. uri popoldne. Blagi rajniki svetila večna luč težko prizadeti obitelji pa naše sožalje!

Sv. Jurij ob Pesnici. Pri nas je dne 26. nov. pri svojem nečaku, vč. g. župniku Spindlerju, umrla gospa Roza Spindler, vdova e. kr. zemljiškega knjigovodje v Brežicah. Blaga pokojnica je bila, koderkoli so jo poznali, spoštovana in ljubljena radi svojega zlahkega srca. Naj si v božjem miru odpohi od hudih udarcev v življenju, zlasti od grenkega trpljenja hude bolezni.

Slivnica pri Mariboru. Zarca, doba trpljenja in solz je naše življenje. To je morala bridko občutiti tudi spoštovana rodbina Lobnikova in z njo vsa fara slivniška in vsi, ki so poznali blago Lobnikovo mater. Po kratki, močni bolezni — vnelju možganske mreže — jo je po svojem nedoumljivem sklepu dne 30. novembra odpoklical Gospod k sebi, da jo reši morečih skrbi za tremi sinovi-vojaki in jo poplača po zaslugah. Bila je globokoverskega prepričanja, skrbna gospodinja, ljubeča mati svojih otrok, čutečega srca za trpečega siromaka radodarnih rok in vseskozi plemenitega in blagega značaja. Pogreb se je vršil dne 2. decembra ob obilni udeležbi žalujoče množice. Žalujoci Lobnikovi rodbini naše najiskrenejše sožalje. Slivniški fari in vsej Sloveniji daj Bog obilo tako vernih in skrbnih mater in zavednih žen! N. v m. p

Celje. Društvo za varstvo in oskrbovanje otrok v celjskem sodnem okraju, vabi na VII. občni zbor, ki se vrši v torek, dne 11. decembra 1917 ob 8. uri zvečer v hotelu pri »Belem volu«. Spored: Pozdrav predsednika; poročilo tajnikovo; poročilo blagajnikovo; volitev odbora; slučajnosti.

Zadnja poročila došla v petek dne 7. decembra.

Grof Czernin o vojnih ciljih in o ameriški vojni napovedi.

Grof Czernin je v četrtek, 6. decembra, v odseku za zunanje zadeve ogrske delegacije na vprašanje grofa Tisze o vojnih ciljih sledeče izjavil: V vojnih ciljih smo z Nemčijo edini, in sicer na podlagi obrambne vojske. Ta podlaga je bila določena v nemški državni zbornici in nemški državni tajnik pl. Kühlmann jo je prav določno izrazil rekoč: Ni druge mirovne ovire kakor Alzacija in Lotaringija. Resnica je, da smo mi v boljšem položaju kakor Nemčija; mi imamo skoraj vse naše ozemlje v svojih rokah, kolonije Nemčije pa so v sovražnih rokah. Nemčija ne more skleniti miru, dokler nima jamstva, da dobi svoje kolonije nazaj. Če se predbariva, da je naša politika popolnoma otvezena na Nemčijo, je treba reči: Borimo se za obrambo Nemčije ravno tako kakor Nemčija za našo. Borimo se tudi za Alzacijo — Lotaringijo. Ne poznam razlike med Strashburgom in Trstom. Če se bodo na drugih frontah tudi vršili veliki dogodki, se bom veselil če bo prišel tisti trenutek, ko bomo tudi na drugih frontah se borili s svojimi zavezniki.

Na vprašanje grofa Andrassyja o Italiji in Valoni je grof Czernin izjavil: Italija mora danes v najboljšem slučaju upati, da doseže stanje pred vojsko. Če pa bo vojsko nadaljevala, bo pozneje dobila slabši mir. Glede na vojskino napovedi. Severne Amerike je izrazil to le mnenje: Neptrejene vesti poročajo, da bo Amerika nam in našim zaveznikom, Turkom in Bolgarom, napovedala vojsko. Če se bo to zgodilo, ne bomo nič obžalovali, kar smo v preteklosti storili. Če bo Amerika izvajala te posledice, je to žalostno in bridko zavoljo Avstrijcev in Ogrov, ki živijo v Ameriki ter pridejo v najneprijetnejši položaj. Na vojnem uspehu pa se ne bodo s tem zgodile niti najmanjše spremembe.

Burian o bosanskih razmerah.

V bosanskem odseku avstrijske delegacije je imel skupni finančni minister baron Burian dne 6. t. m. govor, v katerem je grajal in hvalil bosansko hercegovsko prebivalstvo. O gospodarskem položaju je izjavil, da ni neugoden, ker so korenine njegovega razvoja zdrave. Tega pa ni povedal, koliko ljudi je tamkaj med vojsko lakote umrlo. Kar pa dostaja otvoritve ob začetku vojske razpuščenega deželnega zbora, je izjavil, da so zato zdaj še neprestopne ovire. Ni pa več vzroka, da bodo pozneje Bosanci dobili priliko za izvrševanje takih državljskih pravic, ki segajo preko okvirja ožjih interes njihove domovine.

Naša mornarica.

Konteradmiral Rodler je dne 5. decembra v mornariškem odseku ogrske delegacije poročal o uspešnem sodelovanju naše vojne mornarice v vojski z Italijo. Naši vojni mornarici stoji v Adriji štirikrat močnejše francosko-italijansko brodovje nasproti. A kljub temu si sovražno brodovje ne upa nas napasti. Naša mornarica je odkrila v Adriji 1100 zasid-ranih min in jih uničila, izgubila je pri iskanju min samo torpedni čoln „št. 26“, ki je zadel ob mino. V Sredozemskem morju in v Adriji so P-čolni potopili 1226 sovražnih trgovskih ladij. Izgube naših ladij so naslednje: križarka „Zenta“, P-čolni št. 3, 6, 12, 24 in 30, rušilci „Lika“, „Triglav“ in „Wildfang“, torpedna čolna št. 26 in št. 11 ter križarka „Elizabeta.“

Orožno premirje za 10 dni.

Zastopniki Avstrije, Nemčije, Bolgarije in Turčije so dne 5. decembra sklenili z ruskimi zastopniki pismeno orožno premirje za deset dni za vse skupne fronte. To premirje se je začelo dne 7. decembra opoldne in bo do 17. decembra opoldne. Desetdnevni rok se bo uporabil, da se morejo dokončati pogajanja o premirju. Posamezni zastopniki vlad so se podali v domovino, da poročajo svojim vladam o stanju pogajanj. Seje komisije se nadaljujejo.

Amerika v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko

Odsek za zunanje zadeve v ameriškem senatu je prvotno nameraval napovedati vsem zaveznikom Nemčije vojsko. A to nameró je odsek v toliko spremenil, da bo Severna Amerika napovedala vojsko le samo Avstro-Ogrski. Wilson je izjavil, da se to zgodi zategadelj, ker se morajo poslati severoameriške čete na italijansko fronto.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 6. dec.

Vzhodno bojišče.

Včeraj je bilo med Rusijo in zavezniki sklenjeno desetdnevno premirje. Začetek za vse ruske fronte dne 7. decembra ob 12 uri opoldne. Pogajanja za premirje se nadaljujejo.

Italijansko bojišče.

Sovražnik je bil na gorski planoti S e d e m občin težko poražen. Dne 4. t. m. zgodaj jutraj so po mogočni artilerijski pripravi, pri kateri so sodelovale tudi nemške baterije, prodirale čete feldmaršala barona Conrada k napadu proti gorskim postojankam v ozemlju gore Meletta.

Na mogočno nadkriljujočih višinah zgrajene, bogato opremljene obrambne naprave so podpirale z vse žilavostjo izvršeno obrambo. Visoki sneg in huda zima je otežkočevala prodiranje, toda skrbne priprave za napad in hrabrost naših napadalcev iz vseh delov Avstro Ogrske so premagale sleherno protidelovanje. Predvčeraj jutraj je padla gora Monte Badelecchi in Monte Pondarecar, opoldne se je nahajal cesarski lovski polk št. 3. na gori Monte Miela. Proti večeru je bil na Meletti vsled našega obkoljevalnega navala zrušen italijanski odpor. Sovražna ojačenja, ki so iz smeri Val Stagna hitela na pomoč, so vzhodno od Brente se nahajajoče baterije napadle v bok. V včerajšnjih jutranjih urah je po srditi herbi sovražnik izgubil goro Monte Zomo in opiralno postojanko pri Fozzi.

Ob 2. uri popoldne je hrabra italijanska posadka na gore Monte Castel Gomberto, katera je bila že 24 ur popolnoma obkoljena, položila orožje. Vse ozemlje severno od globeli Frenzella se nahaja v naši oblasti. Razven velikih krvavih žrtv so izgubili Italijani v teh dveh dneh čez 11.000 vjetnikov in čez 60 topov. Naše izgube so vsled našega spretnega vojnega vodstva malenkostne. Pri Zensonu, kjer se nahajamo že tedne na zahodnem bregu reke Piave, je proti več ur trajajočim navalom po številu močnejših sil zmagonosno vstrajal pešpolk št. 73 iz Heba, ki se je tako odlično zadržal na vseh bojiščih.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

Brojovni naslov:
Cirilova tiskarna
Maribor

Sprejemajo za tiskarske stroke spadajoča dela kakor: časnik, knjige, brošure, stenske in druge koledarje.

Za vsa tiskarska urada: sporedne in misijonske listke s črtami, računske ali druge tiskane uradne zavitke s natpisom glave ter razne ornamentalne zapise. Za tiskane običajne, šolske in druge uradne zavitke, oznake, razpisne listke, plačilne predpise, prejemne povodila itd. Za običajne in posebne oznake, zavite, okrožnice, računske, spominke, menice, cenike, dopisnice, nalepnice, letake in lepake s črtami in drugebarvna dela. Za posojilnice, zadruga in društva: pravila, statuta, pristopnice in sprejemnice, letna poročila, računsko zaključke, društvene snage, valice itd.

Trgovina tiskarne sv. Cirila
MARIBOR, v lastni hiši Koroška cesta števil. 5

prilagojena svojo veliko zalogo raznega papirja, peresnikov, peres, škatlic za peresnike, svinčnikov, radirk, katečnikov, tablic, črtal, zavitek (beležnic in belih, v vseh velikostih), svečevih knjig, noticov, pisarnarskega papirja v masah in listih, raspisnic, itd. — Sveče podobne (zab. 19. like in stenske), raspisa vseh velikosti, molitveniki, molski, evanđeljski, škofjevi. — Štampilije za urade in dr. — Postrežba točna in solidna.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptujju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Uradne ure

Uradne ure, vsak petek iz vsak sejmaki dan od 8. ure in vsake nedeljo od 8. do pol 10. ure dopoldne. Vplačuje in izplačuje se redno samo ob uradnih dneh. Posojila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori

nahajajo v minoritskem samostanu v Ptujju.

Hranilne vloge

obrestuje po 4 % od 1. in 16. v mescu po vložitvi in do 15. in zadnjega pred dvigom. Nevzdignjene obresti se koncem junija in decembra vsakega leta pripišejo glavnici ter kakor ta-le obrestujejo. Sprejemajo se hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi se pri tem obrestovanje kaj prekinilo in ne da bi stranka imela pri tem kakih potov ali sitnob.

Na razpolago se strankam brezplačno poštno-hranilne položnice št. 118.060 in domači nabiralniki.

Posojila

se dajejo na vknjižbo po 5 %, na vknjižbo in posojila po 5 1/2 %, na menice po 6 %, na ostale posojila listin in tekoči račun pod ugodnimi pogoji.

Prevrzamejo se dolgovi pri drugih zavodih in samostojno pročuje na sodnijo za vknjižbo in listin vknjižbo. Posojilnica brezplačna, stranka plača samo kredit.

GOSTILNA

pri Vogrincu v Kamnici
pri Mariboru

prilagojena svoja pristna, izborna stara in nova vina iz okolice, sadjevec in pristno žganje. Izborna kuhinja in točna postrežba!

IZDELOVANJE

raznovrstne cerkvene oprave, kot oltarjev, kipov, vojnih spominskih plošč, kakor tudi prenovljenje istih ohranite po končani vojski našemu slovenskemu umetniku-podobarju in pozlatarju

Ivanu Sojč

Maribor, Reiserjeva ulica št. 26.

Cvetje

iz vrtov sv. Frančiška

(glasilo III. reda) izhaja v Kamniku na Kranjskem in stane za celo leto 2 K.

Kupim zamaške in steklenice.
KISLO VODO
razpošilja A. OSET,
pošta Guštanj, Koroško.

KUPIM
vinske drože ter tropine

v vsaki množini.

Cenj. ponudbe naj se pošiljajo
žganjarni

ROBERT D EHL, Celje.

Čevlji

z lesenimi podplati,

najboljše kakovosti, okovani, znotraj obloženi s kožuvinom.

- Št. 26—28 K 14.—
- „ 29—34 K 17.—
- „ 35—38 K 20.—
- „ 39—41 K 23.—
- „ 42—46 K 26.—

Posiljanje po pošti. Povzetje. Zamenjava dovoljena. Poštnina in stroški pošiljanja do 5kg 1 K 40 v.

M. Schram, Maribor ob D.
GOSPOSKA ULICA.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja
v večjih in manjših množinah
v tvrdka IVAN JELACIN,
LJUBLJANA, Emonska cesta 2.

Proda

se zimka sukaja ali zameni s žilvilji. Maribor, Koroška ulica 47 na dvorišču duri 5.

Dva vini arja,

le samostojne in spretno strokovne osebe, sprejem p.d. ugodnimi pog. j., kot 2000 ozir. 1500 krou place, letno 2—3 sežnje tr., kos njih, stanovanje, iz vinograda deputat. Za prehrano je dobro prekrbljeno. Le strokovno izobražene osebe se naj oglašajo pisмено ali ustmeno pri upravitelju „Straže“.

Socijalizem

(Dr. Krekov) in Crne bukve kmetškega stanu želi kupiti profesor dr. Ozvald v Brezno ob Dravi.

Cvitanič Angela kot mati in Jurij Cvitanič kot brat javljajo vsem znancem in prijateljem-vdeležencem, da se vrši pogreb njihove prisrčno ljubljene hčerke ozir. sestre

Marijane Cvitanič,

ki je dne 13. novembra 1917 v Hočah smrtno ponesrečila, v nedeljo dne 9. decembra ob 2. uri popoldne od mrtvašnice na mirodvoru v Pobrežju v družbinski grob istotam.

Sv. maša-zadušnica se bo brala dne 10. decembra ob 10. uri predpoldne v stolni in mestni župni cerkvi v Mariboru

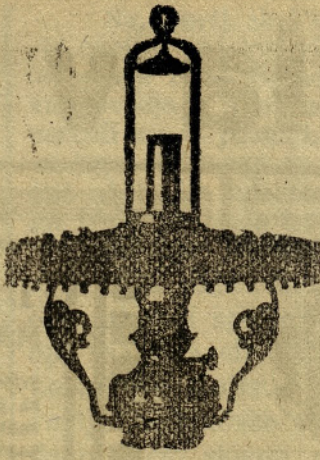
Maribor-Hoče, dne 7. decembra 1917.

Gostilna

Alojzija Weber

Kamnici pri Mariboru

prilporoča svoja izvrstna nova in stara vina, sadjavec, mrzla in topla jedila v vsakem času v veliki izberi. Cene zmerne, postrežba točna!

Edina štajerska steklarska narodna trgovina

Na debelo! Na drobno!

FRANC STRUPI :: CELJE

Graška cesta

prilporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svečnik, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za oboje. — Prevzette vseh steklarskih del pri cerkvah in stavbah. Najsolidnejša in točna postrežba.

SUHE GOBE (JURČKE)

kupuje v vsaki množini in po najvišjih cenah
M. RANT, KRANJ,
največja eksportna tvrdka suhih gob.

Za pristnost in izvor se jamči v polnem obsegu.

VINA bela, rdeča in črna

(dalmatinska) od 56 l naprej
po povzetju prodaja in razpošilja tvrdka
F. CVITANIC vdova **V MARIBORU,**
Šolska ulica št. 5.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omelenim jamstvom.

Devoljuje članom posojila proti poročtvu, zastavi življenjskih polic, desetev, vrednostnih papirjev ali zagnanbi na službene prejeme.

Vračajo se posojila v 7%, 15 ali 22% letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojilo, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Borogrski trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentuje jamstveno glavnice za 6.089.850 kron.

Dekla

se sprejme v župnišče v zdravem, gorskem kraju. Poleg pripravitega kuharja mora znati samostojno voditi majhno gospodarstvo in se razumeti na živino in svinjerejo. Plača po dogovoru. Nastop lahko takoj. Kje — pove iz prijaznosti upraviščeno „Straža“. Znamka za odgovor. 184

Uboga bolehnata mati

želi dati svoji dva otroka dve deklici, ena je stara 9 let, druga pa 1 mesec, takim ljudem, kateri bi jih vzel za svoje. Vpraša se Maribor, Landwehrstrasse 6. 186

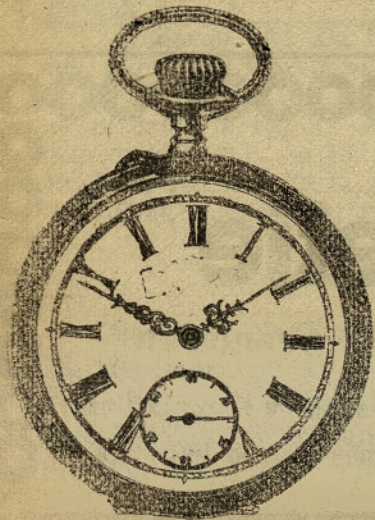
Stare cape in cunje

kupuje po najnižjih cenah vsako množico Janko Artman Sv. Jur ob juž. žel. 187

GOBE

lepo posušene kupim tudi letos v vsaki množini. V prvi vrsti mislim na gobe kane ali kravče potem na kanečke i. t. d. Prosim spiti in ponuditi samo take vrste gobic, ki jih poznate kot sušilne. — Rudolf Starovašnik, ekspert gob v Kozjansk. Štajersko. 188

Ure! Ure!

V veliki izbiri in po nizkih cenah.

Za vsako uro se jamči

Precizne ure, Schaffhausen, Zenith, Omega, Strens
Obala: Za kratkovične nova, izboljšana stekla.

Franjo Bureš Maribor

urar, zlatomer in očalar,

Tegetthofova cesta 39. Prvi urar od glav. kolodvora.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru

reg. zad. z neom. zav.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4 1/2%, proti trimesčni odpovedi po 4 1/2%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti se pošilja hranilne položnice (97.072) na razpolago. Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajajo

le članom in članicam na vknjižbo proti papirni vrednosti po 5 1/2%, na vknjižbo sploh po 5 1/2%, na vknjižbo in poročtvu po 5 1/2% in na osebni kredit po 6%. Nadalje uposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih izvzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih sredstev, ki pa nikdar ne presega 7 kron. Prekaje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le kolke.

Uradne ure

se vsake zredo in četrtak od 9. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne izvzemši praznike. V uradnih urah se sprejemajo in izplačuje denar.

Pojasnila se dajajo

in protije prejema vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike. 754

Stolna ulica 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo.)

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zav. 755

sprejema hranilne vloge od vsakega, in jih obrestuje po

4 1/2%.

Za nalaganje denarja po pošti se na razpolago položnice o. kr. poštne hranilnice na Dunaju št. 92.465. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila dale

članom na vknjižbo, na poročtvu in zastavo pod zelo ugodnimi pogoji. Vknjižbo in druge zemljknižne izpeljave izvršuje posojilnica sama brezplačno; stranka plača le kolke.

Uradne ure

vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne. 15

„Hotel Bell val“, Graška (cesta Viljema) cesta št. 9.